

- [POČETNA](#)

- [PRODAJA](#)

- [MARKETING](#)

- [REDAKCIJA](#)

- [ARHIVA](#)

- [PROJEKTI](#)

- [Ulogovani ste kao sonjas@sbb.rs](#)

- [Odjavite se](#)

<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=1429481>

<< [VREME](#) | BR 1342 | 22. SEPTEMBAR 2016.

[KULTURA](#)

[PREMIJERE >](#)

Hamlet u krizi (urnebesna tragedija)

[teofil pančić](#)

VILIJAM ŠEKSPIR: *HAMLET*;

ADAPTACIJA: GORAN STEFANOVSKI;

REŽIJA: ALEKSANDAR POPOVSKI;

JUGOSLOVENSKO DRAMSKO POZORIŠTE

"Reči, reči, reči...", kaže Hamlet, onaj Šekspirov, ali i ovaj Stefanovskog i Popovskog; "reči i misli", kaže Hamlet, Nebojša Glogovac, čitajući *Hamleta* na sceni, pa nas obaveštava šta čita: "Hamlet, Reč i misao, Beograd 1959." Publika se kikoće, taj je autoreferentni štos, taj varljivi iskorak iz tzv. umetničke fikcije u još takozvaniju stvarnost, sve samo ne nov, toliko smo ga puta videli ili pročitali, ali uvek iznova upali ako se iole

inteligentno locira i aktivira, jer provocira u gledaocu/čitaocu trenutnu spoznaju sopstvenog paradoksalnog položaja, smeštenosti u "stvarnost" izvan koje je Umetnost (tamo na sceni); osim što nije, jer je i ona sastavni deo stvarnosti, ili nije ništa. To jest, kao što ovaj Hamlet "mora biti surov da bi dobar bio", tako predstava (film, knjiga...) čija se svrha ne iscrpljuje u njoj samoj, to jest u ritualnom slavljenju same činjenice da je uopšte nastala (kao da je sve što je nastalo trebalo i moralo da nastane!) mora hteti da nam (do)kaže da se uistinu obraća baš nama, baš sada i baš ovde. To je, po sebi, neće nikako sprečiti da bude "vanvremenska" u svojem eventualnom visokom estetskom dometu, naprotiv: svaka je "vanvremenska" umetnost dete nekog trenutka, govori o njemu i iz njega, a dobaciće mnogo dalje odatle, ako ima čime.

Tako i Stefanovski i Popovski svoga *Hamleta* ne igraju nimalo školski niti po pe-esu, ništa od kostimiranog deklamovanja davnih Bardovih reči i umiranja u lepoti razigravanja scena, ali ništa ni od dehamletizovanja i dešekspirizovanja predstave za svrhu neke "vruće" aktuelizacije od koje će nekome brideti obrazi, a nekom drugom dlanovi, ali će sve to zajedno brzo biti zaboravljeno, kao pena dana, kao dnevni tisak i utisak, slučajno zalutao na scenu. Kostimi su savremeni, ima i poigravanja mikrofonima (uskoro će verovatno biti zakonom zabranjeno da se neka predstava odigra bez mikrofona na pozornici), mobilnih telefona mislim da srećom nema. Čega ima? Adaptator i reditelj tumbaju scene, replike i likove izvornog *Hamleta* ovamo-onamo, izbacuju ne baš nebitne karaktere i na razne načine transformišu postojeće (ka ludilu, udvojenosti, zločinu, samozaboravu, smrti...), rastavljaju Šekspira na atome pa ga vraćaju... A ovom ništa. Em što je otporan, em što ova dvojica mahom znaju šta rade.

Ovaj *Hamlet* je teatarski čin eksplicitno svestan svoje teatričnosti (ne tek teatralnosti), i tom se svešču rado poigrava, proizvodeći humoran efekat, ali i sablastan takođe. Zar je još uopšte moguće drugačije igrati *Hamleta*? Dakle, drugačije nego sa svešču, spoznajom i konsekvencama njegove temeljite izigranosti u bezbrojnim prethodnim ključevima, i njegovog statusa opšteg mesta, a to je već kandidatura za ništavilo iz kojeg se može uteći samo maksimalno *nagaženo*, tako što će biti radikalno prekomponovan, a to je baš ono što dramaturg i reditelj ovde rade, gotovo da Hamletu-Glogovcu u usta stavljaju reč i misao: "Ja se moram promeniti da bih zadržao isti, puni smisao." Zato je ovaj Hamlet zburjeni sredovečni ljudski entitet, rastrzan i konfuzan, vapijući za pravdom koja bi imala biti kaznom njegovoj majci i stricu, i zadovoljstvom duhu oca njegovoga, ali pokazuje se da ništa nije tako jednostavno, jer su svi ti pojmovi, nekada tako lagani i prozirni, u međuvremenu toliko otežali i okabastili da je rukovanje njima postalo skoro nemoguće, da "pravde" nema, da su se zločin i kazna srodili, da je Pobunu vrlo lako ugušiti njenim pukim "tolerisanjem", da je Ofelija više za ludnicu nego za manastir, da je Klaudije i za metak i za imetak, kako mu se u kojoj sceni zalomi (pa će i to biti više puta isprobano, na zadovoljstvo publikuma), da je Grobar možda najmudriji rezoner, da su Rozenkranc i Gildenstern univerzalno upotrebljivi ništarčići, da je, uostalom, sam Hamlet postmodernistička utvara koja glavinja svetom u kojem, bez Oca, kao da nestaje jasnoća svih stvari, a zauzvrat nastaje samo besporedak i vedro beznađe, u kojem nam preostaje još samo da se poigramo – recimo, samih sebe, poludelih ili vaskrslih, ili kadgod napisanih pa danas odigranih, s oporom distancom prema sebi i nejasnom čežnjom za onim što smo mogli biti. Osim što ovaj Hamlet, za razliku od mnogih drugih postmodernističkih utvara, uglavnom nije isprazan i dosadan, nije toliko zamoran koliko je zamoren, i hteo bi da nađe nekakve odgovore o smislu sopstvenog hamletisanja u današnjem svetu hranjenom somom (to nije slatkovodna riba) i murti-bingom više nego hlebom, ali sve što pronalazi su reči... I misli, iz prašnjave knjige, koju će u jednom trenutku zafrljačiti što dalje od sebe (mada je tek to uzaludno). Ali potraga traje dalje, nego šta?

Stefanovski i Popovski nisu uvek dovoljno razgovetni u strukturisanju ovog (post)Hamleta i njegovih poslova, sumnji i snova, ali predstava je nesumnjivo scenski efektana, moćna, već na premijeri odlično podmazana. Nebojša Glogovac je i ludički i rezignirani Hamlet XXI veka, uloga dostojna zrelosti prvoklasnog glumca; Gertruda i Klaudije, Jasna Đuričić i Nikola Rakočević, sumračni i groteskni u isto vreme, moćni i ogrezli, a ipak negde deca; Polonije Gorana Šušljika križanac je renesansnog intriganta i savremenog spin-doktora (ako tu ima kak' e razlike), Ofelija Jovane Stojiljković slika pokvarene nevinosti koja se pretvara u nevinu pokvarenost, Grobar je kreacija kojom je Bojan Dimitrijević odskočio daleko napred s obzirom na relativnu malenkost uloge. A Vlasta Velisavljević, Duh Hamletovog oca, uvoditelj u predstavu i izvoditelj iz nje, on je poglavlje za sebe, hipnotišuća scenska pojava koja na više isprepletenih značenjskih nivoa transcendirira nešto mnogo više od tek još jedne prestoničke premijerne "večeri u pozorištu". Scenografija (NUMEN i Ivana Jonke) jednostavna, zahtevna i promišljena, kao i kostimi (Maria Marković), a scenski pokret (Sonja Vukićević) studiozno razrađen, uz majstorske, razgaljujuće iskorake. Ovako, dakle, izgleda dobro uštimovan "građanski" teatar koji oseća

prirodnu težnju da prevaziđe svoja immanentna ograničenja, sve udovoljavajući svojim ništa manje immanentnim standardima.

A kao celina i celost, pre i nakon što se prespava noć: čudna predstava, naposljetku, stalno mislim o tome kako još ne znam šta da mislim o njoj (pa možda pišem ne bih li saznao). Moraću da je pogledam još koji put, ili to možda samo tražim izgovor za reprizu?